

Ștefan Borbély O formulă intelectuală neintegrată încă: Volume erudite scrise în limbi străine (II)

SPAȚIILE SACRE

Am avut șansa de a scrie și cu alte prietari despre formula existențială unică, inconfundabilă a gălățeanului Silviu Lupașcu. Punctul ei de pornire îl constituie transdisciplinaritatea: licențiat inițial în studii de drept, Lupașcu a continuat la Iași cu un prim doctorat în istoria culturii, sub conducerea Profesorului Alexandru Zub, pentru a-l face, mai târziu, și pe al doilea, în istoria comparată a religiilor, la Paris, ca o confirmare a preocupărilor sale pentru spiritualismul umanist comparat și sincretic, în care rolul principal îl dețin blocurile sapiențiale din Orientul Apropiat, cu un accent special acordat interferențelor dintre iudaism, creștinism și islam, Silviu Lupașcu fiind, pe moment, cel mai bun specialist român în arta comparată a acestor religii.

În timp ce alți erudiți insistă pe disjungerea acestor blocuri culturale, analizând separat imagini și simboluri care derivă dintr-un spațiu antropologic comun, Lupașcu merge în sens invers, căutând similitudini, spații de comunicare și, eventual, translații de simboluri, idealul său reprezentând, de fapt, reiterarea foarte suplă, deloc marcată de dogmatism, a unui ideal intelectual de sfârșit de secol XIX, potrivit căruia universalismul ritului premerge, ca structură, particularizărilor de ordin mitic sau sapiențial, formule sacrale citite disparat până atunci fiind din nou apropiate pentru a se identifica bazine comportamentale comune, gesturi sincretice sau scenarii sacrale cu o coregrafie comunicantă, cea mai cunoscută dintre ele fiind aceea a ritului arhaic de inițiere, extrapolată apoi într-o direcție antropologică, narativă sau sapiențială.

De-a lungul timpului, cărți parțiale, publicate de Silviu Lupașcu, indicau fărâmițat un traseu exegetic care își găsește acum confirmarea sintetică în impresionantul volum *L'imaginaire religieux au carrefour des espaces sacrés* (*Imaginarul religios la confluența spațiilor sacre*, Honoré Champion, Paris, 2007, 568 de pagini în format mare!), materializare editorială a unui doctorat ilustru. Impresionant e să urmărești modul în care volumele anterioare publicate de către autor își strâng logic apele în albia sintetică oferită de către doctoratul parizian, semn că ne aflăm în prezența unei gândiri personale consecvente, sistemice, pentru care exigența vocației spirituale și a împlinirii prin cultură e superioară cerințelor imediate impuse de stabilitate instituțională sau de carieră.

Mult timp, de pildă, Silviu Lupașcu a fost un intelectual *free lancer*, beneficiar al unor burse de cercetare prestigioase (Oxford, NEC, Paris). Apoi, din necesități empirice de subzistență, el s-a stabilit ca profesor la universitatea gălățeană (orașul său natal), însă traseul spiritual al cărților sale a continuat să indice nostalgia pentru forma superioară a itineranței spirituale, a mersului din oază-n oază sau de la un Maestru la altul, evocate cu subtilitate în *Sfinții ascunși, călăuzitori de măgari*, volum din 1998, apărut la Editura – foarte activă pe atunci – Fides. Lupașcu debutase cu un roman sapiențial (*Stylit*, 1993), evocând, metaforic, imaginea asceților exilați pe un stâlp, publicase ulterior un prim volum erudit, *Sacrificiu și teocrație* (1997), pentru a declanșa, odată cu *Pelerinajul senzual* (2001), seria volumelor dedicate iubirii cu sens mistic, înălțător, multe exemple fiind luate din Sufism, interesul tematic continuând cu volumul despre *Sărutul divin* al morții, publicat la Dacia în Cluj (2001).

Cărțile ulterioare (*Cartea de cristal*, 2002 și *Cercul apropierii, cercul îndepărtării*, 2004) mar-

chează o pregnantă reorientare a interesului către spațializarea coregrafiei sapiențiale, pe care doctoratul parizian o confirmă în mod strălucit. Înainte, însă, de a trece în revistă câteva dintre ideile profunde ale volumului, să precizăm un aspect cu care rândurile noastre de acum au început, de fapt: prin tot ceea ce întreprinde, Silviu Lupașcu realizează un program existențial de o superioară consecvență personală și ideatică, cărțile sale reprezentând decantarea unor aspirații spirituale speciale. Discret și aproape ascetic în manifestările publice, nu-l vom regăsi în polemici sau discordii supralicitate mediatic, deși autorul este, cu acte în regulă, membru al celebrului *debate club* din Oxford. Scrie, inițiat, pentru inițiați, ceea ce nu înseamnă cătuși de puțin un prejudiciu, deși, sinceri să fim, continuăm să fim de părerea că Silviu Lupașcu se bucură de o atenție critică inferioară programului cultural exemplar pe care îl propune. Impresionantă, în tot ce face, este vocația neanahoretică, seculară a împlinirii de sine: laic fiind, autorul demonstrează, cu o forță sintetică superioară, deosebită, capacitatea de a apropia blocuri sapiențiale diferite și divinități aparent ireductibile, din dorința de a realiza un mixaj universalist diafan, prin care conceptele și simbolurile se împătrund, la un palier spiritual infinit mai plauzibil decât acela propus de către spiritualiștii din descendența lui Rudolf Steiner sau din aceea a arheptologiei jungiene, cu care autorul nostru nu are nimic de-a face. În centrul mixajului se află Orientul Apropiat, cu legătura indestructibilă dintre cosmologie și spiritualism, bazată pe o foarte nuanțată cunoaștere a antropologiei sapiențiale a regiunii. În spiritul acesteia, Silviu Lupașcu este, ideal vorbind, un „călăuzitor de măgari”, aflat în căutarea iubirii și a simplității sacre realizate prin ascensiune cotidiană. Cărțile sale nu sunt ușor de parcurs, dar cei care o fac se aleg nu numai cu o mulțime de idei incitante, ci și cu exemplul unei formule existențiale unice, pe care puțini, în țara asta și aiurea, au puterea să o realizeze.

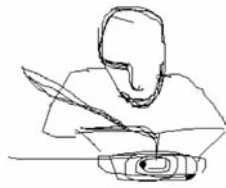
Teză de doctorat fiind, *L'imaginaire religieux au carrefour des espaces sacrés* este, în mod obiectiv, mai tranzitivă decât multe dintre textele de până acum ale autorului, metodologia volumului fiind, la rândul ei, extraordinar de suplă, dacă o raportăm la subiect, fiindcă derivă din ceva de autorul definește ca fiind „hibridizările culturale” ale aventurii sacrale: adică, transformarea textului (de regulă biblic) în coregrafii sapiențiale, hibridizarea datorându-se – se precizează chiar la începutul volumului – transferurilor culturale inevitabile pe care le îngăduie cuceririle militare.

■ nouăți editoriale

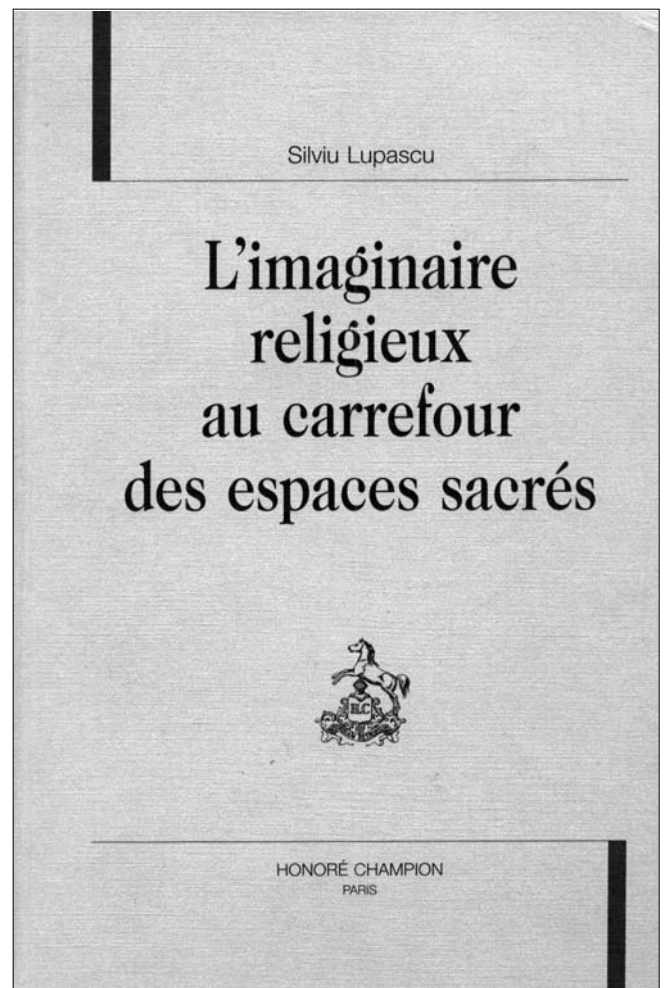

Corneliu Zeana
Nu trădați, vă rog!
Editura Ideea Europeană, 2010

Cartea pe care o țineți în mână este periculoasă. Incomodă, scortoașă, incendiară fiind, în mod cert, va deranja unele personaje, nelipsite de importanță, din arena politicii românești, care confundă adeseori politica cu diletantismul, trădând interesele sustinute cu atâta patos în campaniile electorale. În mod sigur, *Nu trădați, vă rog!* va alarma edilii capitalei ce se întrec în a distruge „micul Paris” de pe vremuri. Această carte, așadar, va deranja nu puțină lume prin scenele din viața social-politică post-decembristă, cu atât mai mult, cu cât umorul sfichiuior nu-i este străin nici pe departe autorului. Nici detașarea...

CRONICA LITERARĂ

Altfel spus, spre deosebire de orientarea de ansamblu a altor cercetări dominate de o direcție metodologică inversă (reducționismul sursologic), Lupașcu este interesat, în teza sa de doctorat, de modul în care se *diseminează* simbolurile și formulele sacre, dobândind consistența spațiilor emblematice din domeniul narațiunilor religioase. „Pulverizarea Bibliei” în texte iradiante devine, așadar, preocuparea fundamentală a autorului, pregătit să demonstreze, prin exemple analogice preluate din iudaism, creștinism, islamism, mistica Sufi sau gnoză, că articularea specifică a fiecărui bloc sapiențial aparte se bazează pe fenomenul de *spațializare a sacralului*, prin care se înțelege, în mod evident, nu numai articularea unor simboluri și mituri coerente, ci și modul în care blocurile sapiențiale respective *interacționează cu istoria*.

În acest sens e citat Geza Vermes, cu teza rescrierii textelor biblice (*rewritten Bible*), ceea ce ne duce, în mod inevitabil, la aventura infinită a apocrifelor, exemplele pe care Silviu Lupașcu le ia din vastul registru textual al apocrifelor apocaliptice fiind revelator. În sens cultural, avem de-a face, în fiecare dintre cazuri, cu *degradeuri*, ceea ce indică punctul de contact dintre eternitate și mundan, perisabil; în mod inevitabil, Lupașcu se oprește la cazul *ingerilor căzuți* (inclusiv al faimosului *Iblis* daimonic islamic), la simbolizarea actantului sapiențial („călăuzitorul de măgari” fiind unul dintre aceștia) sau la eschatologie, pentru a încheia prima secțiune a volumului cu o subtilă analiză a imaginarului acvatic și a feminității.

Secțiunile mediane ale tezei sunt integral dedicate thanaticului, în prelungirea volumului dedicat *Sărutului divin*, deja menționat, autorul fiind interesat cu precădere de imaginea spirituală a *morții ascendente*, a morții prin intermediul căreia omul intră în contact și este recunoscut de către Dumnezeu (o subtemă recurentă fiind martirajul christic). Începând cu secțiunea a doua începe, de altfel, aventura transcenderii de sine din carte, teza fiind redactată în mod premeditat asemenea unei inițieri de tip spiritual. Se insistă, astfel, pe „grădinile desfătărilor”, ca spații privilegiate ale contactului dintre uman și divin, pe exigența cunoașterii numelor divine și a „fețelor” divinității (unele dintre ele: metaforizate, camuflate, sau ascunse în caligrame, ca în Islam) și pe topografia ascensională a Cerului, culminând cu „al nouălea cer”, în care sălășluiește divinul sau *rosa mystica*. Dincolo de detalii, foarte bine identificate și deciptate, dincolo de firescul științific al plurilingvismului (textele sunt citite în original...), ceea ce impresionează pe ansamblu în volum este conceperea sa ca pe un traseu inițiativ ideal, complet, ceea ce indică faptul că, în completarea realizării exigențelor specifice ale unei lucrări de doctorat, Silviu Lupașcu confirmă și aici programul deschis al preocupărilor sale spirituale dintotdeauna, aceea de a face dintr-o carte sau dintr-un text un scenariu inițiativ complet, ghid exemplar pentru cei care vor să-l admire și să-l urmeze. □